

ONTMOETEN IN UITVOERINGSKADERS TOERISME EN RECREATIE 2004 - 2007 APELDOORN

ONTMOETEN IN UITVOERINGSKADERS TOERISME EN RECREATIE 2004 - 2007 APELDOORN

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1	Aanleiding en doelstelling kaderstelling	5
Hoofdstuk 2	Randvoorwaarden, draagvlak en proces	6
	2.1 Relatie met andere beleidslijnen	6
	2.2 College B&W aan de slag en controlefunctie raad	6
	2.3 Inspraak en gezamenlijke inspanning	7
	2.4 Financieel	8
Hoofdstuk 3	Startpunt en keuze toekomstscenario	8
	3.1 Inleiding	8
	3.2 Keuze toekomstscenario	8
	3.3 Totaalscenario 'Ontmoeten in Apeldoorn'	9
Hoofdstuk 4	Thematische uitwerking en 15 uitvoeringskaders van toekomstscenario 'Ontmoeten in Apeldoorn'	11
	4.1 Verblijfsrecreatie; campings, bungalows en hotels	11
	4.2 Dagattracties	12
	4.3 Routenwerken	13
	4.4 Zakelijk - groeps en plattelandstoerisme	13
	4.5 Marketing en info: merk Veluwe	14
	4.6 Netwerk toerisme en recreatie	14
	4.7 Toeristisch - recreatief medegebruik	14
	4.8 Cultuur(historie) en stadsimago	14

Het is als wethouder een genoegen om toerisme en recreatie in portefeuille te mogen hebben. Immers, het behoeft nauwelijks betoog dat Apeldoorn en de Veluwe toeristische parels zijn (ook voor de eigen inwoners!) waar je met plezier een bijdrage aan levert.

De afgelopen periode heb ik bovendien ervaren dat er een grote consensus is over de richting waarin het toeristisch-recreatief product zich zou moeten ontwikkelen én dat overheden en bedrijfsleven bereid zijn om samen daadwerkelijk de handen uit de mouwen te steken.

Samenwerking is een absolute must om de vooraanstaande positie op de toeristische markt te behouden. De consument op deze markt is grillig en kritisch. Dat vraagt innovatie van het product door het bedrijfsleven en een klantgerichte houding van organisaties als VVV en Veluws Bureau voor Toerisme. De gemeente Apeldoorn wil daarin actief, vooral in faciliterende zin, opereren. Ook toeristische adel verplicht!

‘Ontmoeten in Apeldoorn’ zal de komende jaren de leidraad zijn voor toeristische ontwikkelingen. De nota is opgesteld in nauw en constructief overleg met alle toeristische actoren in de regio Apeldoorn en heeft veel gemeen met de nota ‘Mooi Dichtbij’ van de provincie Gelderland.

Ik ben dan ook optimistisch dat ‘Ontmoeten in Apeldoorn’ zal bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het toeristisch-recreatief product en daarmee ook aan de werkgelegenheid in Apeldoorn en op de Veluwe.

*Jaap Wortman
Wethouder toerisme en recreatie
gemeente Apeldoorn.*

*Kaderstelling toerisme & recreatie,
Apeldoorn 2004 - 2007.*

In de Strategische Economische Beleidsvisie van Apeldoorn (SEBA) en het Meerjaren Ontwikkelingsprogramma (MOP) 2000 - 2004 staat verwoord dat Apeldoorn een van de nationale toppers is op toeristisch gebied. Apeldoorn heeft een traditie in het toerisme en het economisch belang is substantieel. Ter illustratie; een directe jaarlijkse omzet van 250 tot 300 miljoen euro, rond 5.000 banen (6% van werkgelegenheid), bijna 2,5 miljoen overnachtingen en ruim 2 miljoen bezoekers aan Apeldoornse toeristisch / recreatieve attracties per jaar. Eerste doelstelling voor de komende periode is om het aantal overnachtingen en attractiebezoekers minimaal op dit niveau te houden.

Verder stelt SEBA dat de positie van Apeldoorn en Veluwe behouden dient te worden maar dat daarvoor, met name in de verblijfsrecreatie, een kwaliteitsslag noodzakelijk is. Sinds 1998 is er achter de onbetwiste koploper Noordzeekust sprake van een nek aan nek race van een drietal regio's: West - en Midden Brabant, Veluwe(rand) en de zandgronden op de grens van Groningen, Friesland en Drenthe. In 2002 bezette de Veluwe plaats drie.

Tweede doelstelling: de Veluwe wil en kan met deze kwaliteitsslag de tweede plaats in de top 10 van binnenlandse vakantiebestemmingen heroveren.

SEBA, het grote belang van de sector voor Apeldoorn, de noodzakelijke kwaliteitsslag, het voorkomen van

ongewenste ontwikkelingen (bv. permanente bewoning op recreatieterreinen) en ook de kansen (bv. groeiend draagvlak Veluwe samenwerking) zijn aanleiding genoeg om als gemeente de grote lijn en de accenten voor de toekomst van de sector toerisme en recreatie te bepalen.

De raad heeft dan ook de sector toerisme en recreatie via de termijnagenda opgepakt voor passieve kaderstelling. Na afweging van alternatieve scenario's wordt een hoofdrichting bepaald en worden uitvoeringskaders omschreven. Naast (her)bevestiging van lopend beleid / uitvoering worden er concrete keuzes gemaakt en speerpunten gekozen.

RANDVOORWAARDEN, DRAAGVLAK EN PROCES

2.1 Relatie met andere beleidslijnen

Een belangrijk document over toerisme en recreatie is Veluwe 2010; als beleidsstuk maar ook omdat toeristen in eerste instantie beoordelen of de Veluwe een interessante bestemming is. Apeldoorn is niet meer (maar zeker ook niet minder) dan een grote speler op de Veluwe. Apeldoorn wil dan ook samen met andere actoren komen tot een Veluwe aanpak. De scenariokeuze en vooral de geformuleerde uitvoeringskaders in deze nota getuigen daar duidelijk van.

Voorbeelden van andere beleidslijnen waarbij in de totstandkoming van deze kadernota nadrukkelijk aansluiting is gezocht - en waarbij ook in de uitvoering de komende jaren actief aansluiting gezocht zal worden - zijn:

- gemeentelijk: SEBA, binnenstadsvisie, cultuurvisie, tegengaan permanente bewoning op recreatieterreinen, dorpenvisie Hoenderloo en Groene Mal.
- provinciaal / regionaal: Krimp & Groei als uitwerking van Veluwe 2010, herinrichting landelijk gebied / reconstructie, Ruimtelijke Visie Stedendriehoek (o.a. Bussloo).

Het is verheugend dat Gelderse nota's (o.a. Mooi Dichtbij) met geformuleerde speerpunten als kwaliteitsversterking aanbod, regiomarketing, cultuurtourisme en bestrijden permanente bewoning op recreatieterreinen zeer veel aanknopingspunten bieden voor de Apeldoornse ambities.

2.2 College aan de slag en controlefunctie raad

Het is van groot belang om het tij voor toerisme en recreatie ten goede te keren. Er liggen voldoende kansen om de gestelde doelen te realiseren. Dat vraagt vooral een daadkrachtige aanpak waarin de gemeente Apeldoorn een stimulerende, samenbindende en faciliterende rol dient te spelen. De behoorlijke mate van concreetheid en meetbaarheid van de 15 uitvoeringskaders geeft voldoende richting en inhoud voor de uitvoering. Het vooraf formuleren van extra nota's op alle 15 onderdelen wordt inhoudelijk niet nodig geacht en past ook niet in de wens van daadkracht.

Op basis van de door de raad vastgestelde 'kaderstelling toerisme en recreatie' wordt het college van Burgemeester en Wethouders dan ook opgedragen om de uitvoering tot en met 2007 voortvarend ter hand te nemen.

Om haar controlerende taak ten aanzien van de kadernota toerisme en recreatie adequaat in te kunnen vullen, wenst de raad:

1. jaarlijks geïnformeerd te worden over de voortgang en daarnaast betrokken te worden indien;
2. ontwikkelingen / besluitvorming buiten de vastgestelde uitwerkingskaders aan de orde is;
3. participatie van de gemeente binnen bijvoorbeeld een stichting gewenst is;
4. besluitvorming (fasegewijs) benodigd is; dit zal bijvoorbeeld spelen bij de

uitwerking van kaders 7 (Apenheul) en 8 (park Berg en Bos).

De raad geeft daarnaast in de uitvoering de volgende uitgangspunten (zie * hierna) aan het college mee:

- balans economie, natuur en leefbaarheid in dorpen / stad;
- recreatief medegebruik toeristische faciliteiten door inwoners van Apeldoorn (en regio).

** In de kaderstelling is veel aandacht voor (bedrijfs)economische aspecten en voor toerisme. Continuïteit van de sector is immers in hoge mate afhankelijk van het rendement van bedrijven. Aandacht is er echter ook voor hetgeen meer het domein is van de eigen Apeldoornse inwoners en een iets minder zware economische lading heeft; recreatie. Het is daarbij natuurlijk overduidelijk dat het toeristisch / recreatief aanbod vrijwel altijd een mix aan klanten (toerist én recreant / eigen inwoner) heeft; dat geldt bijvoorbeeld voor het gebruik van faciliteiten (bv. fietspaden) en bezoek aan attracties. De verblijfsaccommodaties zijn in deze context weer grotendeels gericht op de toerist. Er ligt dan ook een opgave om bij het gekozen toekomstscenario die uitwerking te realiseren waarin de kwaliteitsimpuls voor het toerisme samengaat met behoud van het huidige maatschappelijke draagvlak (bv. onderzoek bureau Buiten over Hoenderloo), toeristisch en recreatief samengebruik (bv. Groene Mal en park Berg & Bos), leefbaarheid in de dorpen, woonomgeving voor Apeldoorners en behoud van natuurwaarden.*

2.3 Inspraak en gezamenlijke inspanning

Bij de totstandkoming van deze kaderstelling is geen aparte inspraak van burgers geweest. Dat is wel gebeurd bij de vaststelling van SEBA waar de kadernota sterk op voortborduurt. Verder is bij lopende processen als voorontwerp bestemmingsplan recreatiebedrijven Hoenderloo en Beekbergen inspraak altijd deel van dat proces. Bij de verdere uitwerking tenslotte zal in de uitwerkingstrajecten inspraak de geëigende plek krijgen.

In het voortraject van de kaderstelling is via het 'toeristisch platform' frequent overleg gevoerd met het toeristisch bedrijfsleven in de volle breedte. Het toekomstscenario 'Ontmoeten in Apeldoorn' en de uitvoeringskaders worden door het toeristisch veld breed en van harte onderschreven. Een dergelijk uitspraak verplicht: bij de verdere uitvoering van de raadsopdracht is dan ook een belangrijke rol weggelegd voor het toeristisch platform en andere toeristische actoren.

2.4 Financieel

De financiële input van de gemeente Apeldoorn is bij de keuze voor het scenario 'Ontmoeten in Apeldoorn' naast de VVV - subsidie in eerste aanzet beperkt tot jaarlijks 65.000 euro, de zogenaamde recreatiegelden. Relatief bescheiden in absolute omvang en ook in de context van de jaarlijkse toeristische omzet van 250 - 300 miljoen euro. Toch zijn ook in de afgelopen jaren belangrijke initiatieven vanuit dit

budget 'aangejaagd'. Voorbeelden zijn marketing Veluwe op de vakantiebeurs, attractiepad, cofinanciering van verbreding van een fietspad e.d. De gemeente Apeldoorn lokt uit, stimuleert en creëert randvoorwaarden. In die zin is ook dit aanjaagbudget, waarvan de besteding gebeurt in samenspraak met het toeristisch platform, een belangrijk element.

De investeringen in verblijfsaccommodatie, attracties e.d. zijn een exclusieve verantwoordelijkheid voor de marktpartijen.

Over de financiële rol van de gemeente Apeldoorn in relatie tot toerisme en recreatie valt verder het volgende op te merken:

- toerisme en recreatie zal vaak als een van de elementen aanwezig zijn in grotere projecten waarvoor mogelijk gemeentelijke financiering nodig is. Voorbeelden zijn het park Berg en Bos (zie 4.2), Groene Mal, Secureon (zie 4.2) en een eventueel Veluwetransferium (zie 4.3). Dergelijke projecten kennen hun eigen proces en zullen (inclusief bijvoorbeeld inspraakelementen) ter besluitvorming worden voorgelegd. Veelal zal dat gaan in de vorm van de afwegingen meerjarenbegroting en BROA;
- grotere, meer exclusief toeristische projecten zullen eveneens inclusief financieringsvraag separaat (MPB en BROA) ter besluitvorming voorgelegd worden. Een voorbeeld hiervan zou kunnen zijn de financiering van 'Krimp & Groei', totaal benodigd 55 miljoen euro in 10 jaar. Het is denkbaar dat er naast financiering

door provincie Gelderland, ministeries, 'Europees' en de betrokken bedrijven een financieringscomponent vanuit de gezamenlijke Veluwe gemeenten benodigd is. Met de aankoop van de Gerritsfles heeft de gemeente Apeldoorn overigens feitelijk al een flinke participatie in de krimpfinanciering gerealiseerd:

- actuele 'toeristische financiën' die spelen;
- voortraject park Berg en Bos; 45.000 euro via uitbestedingsbudget EZ;
- fietsenpadennetwerk / bewegwijzering; 125.000 euro in 2004 en 2005 via BROA 7.1;
- grondtransactie Secureon; 1 miljoen euro via MPB 2004 - 2007;
- jaarlijkse subsidie VVV; in 2004 een bedrag van 717.500 euro.

3

STARTPUNT EN KEUZE UIT 3 TOEKOMSTSCENARIO'S

3.1 Inleiding

Het rapport 'Toerisme voor complete stad op de Veluwe' van het bureau ZKA en de afdeling economische zaken bevestigt het heersende beeld van toerisme en recreatie. De Veluwe (en daarbinnen Apeldoorn) heeft een voor-aanstaande positie als binnenlandse vakantiebestemming. De basis van het toeristisch product is goed, gevarieerd en aantrekkelijk met de Veluwe natuur, centrale ligging, verblijfsaccommodaties, dagattracties en fiets- en wandelroutes. Er zijn helaas diverse zorgelijke ontwikkelingen te signaleren die de concurrentiepositie hebben aangetast:

- afname toeristische capaciteit door permanente bewoning;
- achterblijvend innovatie verblijfsrecreatie (planologische belemmeringen) en fietsroutes;
- teveel product - te weinig klantgerichtheid;
- teruglopende rendementen ondernemers;
- onvoldoende gezamenlijke promotie van het merk Veluwe.

Er zijn echter ook kansen om de waardering van de toerist te herwinnen. Zo lijkt er een toenemend besef te zijn dat snelle, gezamenlijke actie nodig is en zijn er kansrijke trends in de markt als toename van (korte) binnenlandse vakanties, groepen - en zakelijke markt en cultuurtoerisme. Om deze kansen te grijpen zijn innovatie / kwaliteitsverbetering, klantgerichtheid en samenwerking de sleutelbegrippen.

Om richting te geven aan de toeristische ontwikkelingen in de komende jaren zijn de volgende drie alternatieve toekomstscenario's ontwikkeld met elk een eigen accent;

1) attractief Apeldoorn: accent op versterken huidige attracties en actief aantrekken aantal (grootschalige) nieuwe attracties waarbij verblijfsaccommodaties fungeren als logeeradres;

2) Apeldoorn buiten: nadruk op gebruik van de natuurlijke ruimte via bijvoorbeeld golfen en ontwikkelingen als landgoederen;

3) 'Ontmoeten in Apeldoorn': speerpunt is aanboren van nieuwe markten (zakelijk / groepen) via kwalitatieve uitbouw en verbreding van huidige aanbod.

3.2 Keuze toekomstscenario

Welk toeristisch toekomstscenario ('attractief', 'buiten' of 'ontmoeten?') is voor Apeldoorn de beste keuze? Een afweging is gemaakt op basis van criteria als werkgelegenheid, identiteit, piekbelasting, effect op het CVN, synergie met binnenstad, ruimtebeslag en mobiliteit. Het hoofdsценario 'Ontmoeten in Apeldoorn' komt dan als meest effectieve / logische naar voren. In deze paragraaf wordt de keuze voor dit hoofdsценario nader toegelicht. In paragraaf 3.3 wordt vervolgens het hoofdsценario versterkt met 2 andere kwaliteiten (attracties en routes) gepresenteerd als kansrijk totaalsценario voor de toekomst.

■ realistische keuze: omdat het voortbouwen en aanvullen op bestaande (in de basis zeer goede) producten (met het doel om nieuwe marktsegmenten te bereiken) is. Marktontwikkeling blijkt in de praktijk veel vaker dan andere marktstrategieën tot succes te leiden. Behoud van aantal overnachtingen en attractiebezoekers én Veluete terug op positie 2 van binnenlandse vakanties zijn dan haalbaar;

■ voortzetting lijn kwaliteitsslag verblijfsrecreatie SEBA: past naadloos binnen het voorontwerp bestemmingsplan recreatiebedrijven Hoenderloo / Beekbergen;

■ het is vooral een keuze voor kwaliteit en breder bereik van toeristen waardoor een balans economie, natuur en leefbaarheid (=conform lijn Veluwe 2010) te realiseren is. Kwantitatief zijn de verblijfsaccommodatie grotendeels voorhanden; met kwalitatieve accenten kan ingespeeld worden op de marktvrage (groepsmarkt). Verdere verstening van de Veluwe (bungalowvolume) is in principe (Streekplan) niet gewenst;

■ versterkt de huidige identiteit van Apeldoorn. Naast een kwaliteitsimpuls voor de verblijfsaccommodaties is inzetten op kwaliteit van de (dag)-attracties een goede keuze. Een onderzoek naar het toeristisch imago van Apeldoorn (LAGroup 2002) leert dat Apeldoorn goed scoort op de attracties. Dat moet benut en gecontinueerd worden via innovatie / kwaliteit. Een kwantitatieve uitbreiding van attracties is in de huidige markt bovendien niet realistisch;

■ het versterkt aantrekken van de doelgroep zakelijke markt past bij ontwikkelingen en ambities in het veld (bv. hotels, Orpheus, Omnisport, Veluws Bureau voor Toerisme en LSOP) en is trendmatig gezien ook kansrijk;

■ past goed bij ambitie van een aantrekkelijke binnenstad (bv. detailhandelsvisie, binnenstadsvisie en cultuurkwartier). De beide andere scenario's resulteren in minder wisselwerking met de binnenstad omdat ze vooral in het buitengebied gesitueerd zijn;

■ het ruimtebeslag (zie * hierna) is ten opzichte van de alternatieven relatief beperkt en het effect op het CVN is als neutraal in te schatten;

■ er is concrete investeringsbereidheid bij de huidige toeristische ondernemers en het toeristisch platform is unaniem voorstander van het totaal-sценario als beschreven in par. 3.3;

■ de toename van de automobiliteit is vergeleken met het scenario 'attractief Apeldoorn' niet zo groot;

■ ontwikkelingen als seizoensverlenging en elk weer voorzieningen kan het bezoek van enkele marktsegmenten wat spreiden over het jaar kan scherpe kantjes van piekbelasting voor een deel wegnemen;

■ het werkgelegenheidseffect is als resultante van haalbaarheid van het scenario en synergie met verblijfsrecreatie / attracties / binnenstad zonder twijfel positief.

*De indicatieve ruimtebehoefte (excl. Groene Mal) van de scenario's 'attractief Apeldoorn' (ong. 90 ha), 'Apeldoorn buiten' (ong. 175 ha) en 'Ontmoeten in Apeldoorn' (ong. 40 ha) heeft een horizon van 10 jaar en moet gezien worden in relatie tot de huidige 500 ha. Het karakter van de invulling is daarbij gevarieerd. In elk scenario is sprake van uitbreiding campings Hoenderloo / Beekbergen (20 ha, procedure loopt) en enige hotelcapaciteit. Een op zich niet zo spectaculaire - en ook sympathieke wens tot verbreding van enkele fietspaden of de aanleg van een fietspad om een logische verbinding te realiseren heeft bijvoorbeeld al een onverwachts grote 'ruimteclaim' tot gevolg. Een voorbeeld: verbreding van de fietspaden in Apeldoorn die door het RGV beheerd worden (74 km met 1 meter (incl. berm) "kost" zo'n 7,5 hectare.

Bij het scenario 'attractief' zal daarnaast sprake zijn van (grootschalige) attractie(s) met parkeervoorzieningen; de feitelijke invulling zou echter in regionaal verband gerealiseerd kunnen worden.

Bij "buiten" is sprake van meer gebruik / toegankelijkheid van de natuur (niet realistisch); meest extensief en door bijvoorbeeld fiets- en wandelpaden, landgoederen of een golfbaan. Ook een ontwikkeling als bijvoorbeeld Bussloo (zonder verblijfsrecreatie) past in dit beeld. Er is dus absoluut geen sprake van het volbouwen van 175 ha en ook hier is de invulling regionaal.

4

THEMATISCHE UITWERKING TOEKOMSTSCENARIO 'ONTMOETEN IN APELDOORN'

3.3 Hoofdscenario 'Ontmoeten in Apeldoorn' versterkt met 2 andere onderdelen resulteert in totaalscenario

De drie toekomstscenario's zijn geschetst om een hoofdrichting te kunnen bepalen. Inkleuring van de hoofdrichting 'Ontmoeten in Apeldoorn' met elementen uit de andere scenario's doet geen afbreuk aan de afweging of aan de te verwachten effecten. Integendeel; toevoeging van elementen werkt versterkend en biedt een toeristisch totaal product. De volgende twee elementen worden alom gezien als cruciaal voor de Veluwe. Het zijn tevens goede voorbeelden van gecombineerd toeristisch- en recreatief gebruik.

3.3.1 Innovatie / kwaliteitsimpuls bestaande attracties.

Attracties als Apenheul, Koningin Julianatoren, Het Loo en 'kleinere' attracties als Secureon (voorheen het politiemuseum) en de VSM (stoomtrein) zijn belangrijke trekkers en van groot belang voor het imago van Apeldoorn. Voor een blijvend bedrijfseconomisch rendement zal ook in de toekomst geïnvesteerd moeten worden in productvernieuwing. Voor de hand liggende denkrichtingen zijn seizoensverlenging en 'elk weer voorzieningen'. Investerings zijn daarbij de verantwoordelijkheid van de bedrijven. De gemeente wil daaraan bijdragen door continuering van relatiebeheer voor de toeristische sector en een constructieve houding bij ontwikkelplannen vanuit de sector. Er wordt niet actief gezocht naar nieuwe

attracties. Naast de vraag of de nationale attractiemarkt nog rek kent, is het ruimtebeslag groot, is de synergie (locatie buiten snelweg) met de binnenstad gering en is er een negatief mobiliteitseffect. Indien zich vanuit de markt een nieuw initiatief aandient dat aanvullend is op het huidige aanbod in Apeldoorn en de negatieve effecten beheersbaar lijken, zal dat 'project' separaat voor besluitvorming bij de gemeenteraad neergelegd worden.

3.3.2 Routenetwerken en (natuurlijke) voorzieningen.

Een van de dragers van het toerisme op de Veluwe is het genieten in de natuur. Voorzieningen van niveau als fietspaden, wandelpaden en ruiterspaden zijn daarbij van groot belang; als voorziening maar ook in termen van gereguleerd gebruik van de natuur. Fietsen is een belangrijke en nog in populariteit groeiende activiteit. In kilometers fietspaden is er weinig te wensen over. Er ontbreken desondanks op enkele plaatsen logische verbindingen en ook beantwoordt het aanbod niet overal aan de comfortwens van de toerist en recreant! Een goed initiatief van de klankbordgroep Veluwe gemeenten in dit verband is het Fietstotaalplan Veluwe (projectleiding gemeente Apeldoorn) dat medio 2004 gepresenteerd zal worden. Het zogenaamde fietsknooppuntenstelsel zal daarin waarschijnlijk een prominente plek innemen. Andere voorbeelden die een nadere beschouwing waard zijn: Apeldoorns Kanaal en de ontwikkeling van een natuur-

transferium ten zuiden van Apeldoorn. Keuze gemeente Apeldoorn voor toerisme en recreatie in de periode 2004 - 2007: Het scenario 'Ontmoeten in Apeldoorn' met daarnaast een kwaliteitsimpuls van bestaande dagattracties en routenetwerken.

Zoals beschreven en beargumenteerd is, wordt voor het toeristische hoofdscenario 'Ontmoeten in Apeldoorn' aangevuld met een kwaliteitsimpuls van bestaande attracties en recreatieve routestructuren als fietspaden. In deze paragraaf wordt dat totaalscenario thematisch / uitvoeringsgericht uitgewerkt met als doel om het beeld te concretiseren. Dat levert 15 uitvoeringskaders op. Daarmee is dit hoofdstuk op te vatten als toeristisch kompas voor de uitvoering in de komende jaren.

4.1 Verblifsrecreatie

In de setting van de Veluwe rust en natuur is de verblifsrecreatie met 2,4 miljoen overnachtingen in 2002 in Apeldoorn één (voor attracties en dagtoerisme, zie hierna) van de historische toeristische peilers.

4.1.1 Campings

In het rapport van de Rabobank 'provinciale dynamiek 2003' wordt opnieuw bevestigd dat er in dit segment sprake is van een zorgelijke ontwikkeling. Zo is bijvoorbeeld de Veluwe / Apeldoornse toeristische capaciteit afgenomen door uitpolding en permanente bewoning, voldoet het aanbod door achterblijvende innovatie (ook door planologische belemmeringen) niet overal meer aan de wens van de consument en is er trendmatig eerder sprake van hooguit stabilisatie dan van groei van de vraag. Al eerder is aangegeven dat de positie van de Veluwe als binnenlandse vakantiebestemming (relatief = concurrentiepositie) onder druk staat; het is niet overdreven om te stellen dat het '5 voor 12' is om de gunst van de consument te herwinnen. Er liggen reële kansen om dit te realiseren; de Veluwe natuur als basisproduct is uniek, er is een trendmatige groei van korte vakanties dichtbij, het Gelderse instrument 'Krimp & Groei' biedt mogelijkheden voor Hoenderloo / Beekbergen, bij de ondernemers is investeringsbereidheid en er is een toenemende kwaliteitsbewustzijn (bv. concept Veluwe Vakantieland Campings).

Apeldoorn kiest de volgende uitvoeringsrichting:

KADER 1

Geven uitbreidingsruimte via bestemmingsplan aan aantal recreatiebedrijven in de clusters Hoenderloo en Beekbergen volgens het Krimp & Groei model. De groei van de bedrijven moet de diversiteit en de kwaliteit van het aanbod vergroten. De cluster Hoenderloo neemt in omvang toe van 97 ha naar 114 ha. De groei in Beekbergen bedraagt 3 hectare.

KADER 2

Streven naar minder vaste standplaatsen (nu 5.200) ten gunste van toeristische plaatsen. Qua uitstraling, dynamiek en bestedingen is dit wenselijk. Enkele bedrijven, zoals Het Schinkel, zijn ook nu al bezig met een dergelijke ombouw. 'Krimp & Groei' is de andere impuls omdat groei vooral gerealiseerd dient te worden in toeristische plaatsen. Streefcijfer toeristische plaatsen: van 1.700 nu naar 2.000 in het jaar 2007.

KADER 3

Continueren terugdringen uitpolding naar chaletparken en permanente bewoning. Van 267 vastgestelde permanente bewoning in 1998 naar maximaal 35 in het jaar 2007.

4.1.2 Bungalows

Groei in aantallen in dit belangrijke segment met in Apeldoorn in 2002 rond 1,2 miljoen overnachtingen in 1.200 bungalows is door provinciaal beleid in feite slechts in uitzonderings-situaties (specifiek segment en bedrijfs-economische noodzaak bedrijf) en dan nog in geringe aantallen aan de orde. Het streekplan is duidelijk gericht op het voorkomen van verdere verstening van de Veluwe en de in het NRIT rapport (door provincie als leidraad gebruikt) gesignaleerde verzadiging van de bungalowmarkt maakt dat deze beleidslijn van de provincie een hard gegeven is.

KADER 4

Een kwalitatief eigentijds bungalow-aanbod zal in beginsel (lijn streekplan en NRIT-rapport) binnen de huidige aantallen gerealiseerd moeten worden.

4.1.3 Hotels

Onder meer in een marktstudie van de Rabobank 2003 staat te lezen dat de huidige dip in de bezetting van hotels (conjunctuur: minder zakelijke overnachtingen) per 2004 zal omslaan in een structurele plus. Die kansen zien enkele Apeldoornse hotels ook, getuige de actuele uitbreiding van hotelkamers en vergaderruimte. Op dit moment heeft Apeldoorn rond 30 hotels met ongeveer 2.000 bedden. Kansen liggen er ook in de toename van de korte (comfortabele) vakanties, Orpheus, Omnisportcentrum en de groepsmarkt.

In 2004 wordt een checklist ontwikkeld waarin criteria en contouren geschetst te worden op basis waarvan toekomstige initiatieven vanuit de markt beoordeeld kunnen worden.

4.2 Dagattracties

Naast de verblijfsrecreatie is het bezoek aan attracties van oudsher een belangrijke toeristische peiler. Dat geldt zeker ook voor Apeldoorn met aansprekende attracties als Het Loo, de Apenheul, Koningin Julianatoren (deze 'grote drie' trekken samen jaarlijks al 1,25 miljoen bezoekers), Kinderspeelparadijs Malkenschoten, Kristalbad, VSM en Secureon. Binnenstad, aantrekkelijke horeca en cultuurkwartier zijn van een wat andere dimensie, maar hebben ook (in toenemende mate) hun trekkracht. De Veluwe als totaal heeft voor de (verblijfs)toerist en eigen inwoners nog veel meer te bieden. Zo heeft Hoenderloo een ingang naar park de Hoge Veluwe en zijn ook het Dolfinarium, Openluchtmuseum en Burgers Zoo nabij.

Het imago van Apeldoorn (onderzoek LAGroup 2002) blijkt in belangrijke mate en op een positieve manier te leunen op de grotere attracties. Dat moet benut en gecontinueerd worden. In dat beeld past continuering van de inspanning om te komen tot een adequate parkeeroplossing rond de Julianatoren. Apeldoorn ziet daarnaast de volgende kaders:

KADER 5

In algemene zin zo optimaal mogelijk faciliteren van de bestaande dagattracties.

KADER 6

Continuering van inspanningen om Secureon voor Apeldoorn te behouden. Met een nieuwe locatie tussen binnenstad en kanaal zal Secureon zonder twijfel een positieve impuls geven (en omgekeerd) aan de binnenstad. In de MPB 2004 - 2007 is 1 miljoen euro opgenomen om de grondtransactie voor Secureon mogelijk te maken.

KADER 7

De mogelijkheden onderzoeken van de innovatiewens van de getalsmatig grootste trekker, de Apenheul (0,45 miljoen bezoekers per jaar). Wens is om op de huidige locatie in te breiden waarbij de bebouwing toeneemt van 3.500 m² naar 9.000 m². Realisatie daarvan met vooral bezoekersruimten onder dak (restaurant, publieksruimten bij dieren en expositie - en multimedial) zijn voor de Apenheul van uitermate groot belang om de huidige aantallen bezoekers te stabiliseren. De innovatie resulteert daarnaast in minder weersafhankelijkheid en spreiding van de bezoekersaantallen. Opmerking; samenhang met kader 8.

KADER 8

Een traject inzetten samen met Accres, Apenheul en andere partijen om te bezien of nieuwe invullingen in park Berg en Bos kunnen leiden tot een eigentijds en aantrekkelijk 'stadspark'

waar Apeldoorners met plezier naar toe gaan. De kosten (45.000 euro) voor de inventarisatie en het maken van een plan van aanpak zijn gefinancierd via het uitbestedingsbudget van de afdeling economische zaken. In oriënterende zin is dit traject reeds besproken in de commissie RO van 9 september 2003. Opmerking; samenhang met kader 7.

4.3 Routenetwerken

Beleven van de natuur is onlosmakelijk verbonden met de Veluwe. Fietspaden, wandelpaden, ruiterspaden en goede bewegwijzering moeten voldoen aan de actuele consumentenwensen. Fietsen bijvoorbeeld kent een trendmatige groei en om de concurrentie met andere fietsregio's aan te kunnen zijn er investeringen nodig in voldoende brede, duurzaam, comfortabele en veilige fietspaden. Daarnaast moet het netwerk logisch, uitdagend en goed bewegwijzerd (bv. fietsknooppunten) zijn. In de MPB 2004 - 2007 staat onder BROA 7.1 voor 2004 en 2005 een bedrag van euro 125.000 vermeld voor fietsknooppunten. Naast het Fietstotaalplan Veluwe zijn de beoogde groene routestructuren in de Groene Mal vanaf het centrum naar buiten de stad (en vice versa) een waardevolle aanvulling voor het (boven)lokaal recreatief verkeer. Uiteraard dient gezorgd te worden voor een goede wederzijdse 'aanknopning' van Groene Mal en Fietstotaalplan Veluwe. Wandelpaden: Apeldoorn wil samen met de terreinbeheerders en andere betrokken partijen bezien hoe de toegankelijkheid

voor mindervalide personen verbeterd kan worden. Daarbij kan vooral gedacht worden informatieverstrekking en bewegwijzering.

KADER 9

Apeldoorn continueert de actieve regierol in de ontwikkeling van het Fietstotaalplan Veluwe en zoekt mogelijkheden tot betere toegankelijkheid van wandelroutes voor minder valide personen door wandelroutes uit te zetten op hoofdzakelijk al bestaande verharding en daar bekendheid aan te geven.

KADER 10

De mogelijkheid en de effectiviteit van het in Veluwe 2010 genoemde zonesinstrument Veluwetransferium (bv. Nunspeet) op de locatie Apeldoorn Zuid wordt in 2004 door de gemeente Apeldoorn nader onderzocht.

4.4 Zakelijk - groeps en plattelandstoerisme

Binnen het scenario 'Ontmoeten in Apeldoorn' liggen er met name nieuwe kansen om het huidige aanbod aantrekkelijker te maken voor de (nieuwe) segmenten zakelijk toerisme en groepen; in product - markt termen is dit marktontwikkeling. Deze groepen zijn een potentiële markt en zijn veelal klein en divers qua samenstelling en wensen. Centrale ligging, het huidige verblijfsaanbod en de natuurlijke omgeving zijn een goede startpositie voor korte vakanties met natuur - of cultuurbeleving en meer congressen /

seminars / reünies en andere bijeenkomsten in bijvoorbeeld hotels, bungalows en Orpheus. De keuze om dit segment meer dan voorheen te trekken is extra interessant omdat er in relatief korte tijd relatief veel besteed wordt en er sprake kan zijn van enige seizoensspreiding.

Het daadwerkelijk 'vangen' van deze groepen is in belangrijke mate de eigen verantwoordelijkheid van het toeristisch veld. De gemeente Apeldoorn heeft de rol van het faciliteren van hotels, Orpheus, uitvoeren van haar cultuurbeleid en algemene imago-uitingen. In termen van marketing heeft de gemeente Apeldoorn een positie van subsidieverstrekking naar het VVV (zie voor marketing Veluwe paragraaf hierna). Verder is er via de 'recreatiegelden' al enkele jaren meebetaald aan de promotie (met succes) op de vakantiebeurzen in Utrecht en Antwerpen. In samenspraak met het toeristisch platform wil de gemeente Apeldoorn nagaan of een congresbureau voor Apeldoorn (liever nog Veluwe) kan bijdragen aan versterkt aantrekken van het marktsegment groepen / zakelijk. De gemeente Apeldoorn zal niet participeren in de exploitatie van het (mogelijk op te richten) congresbureau. De exploitatie is een verantwoordelijkheid van de belanghebbende markt.

Toeristisch - recreatieve ontwikkeling kan bijdragen aan het behoud danwel versterking van de huidige kwaliteit van het landelijk gebied, de streekcultuur en

een vitaal platteland. Plattelands-toerisme is dan ook een van de thema's in de toeristische nota 'Mooi Dichtbij' van de provincie Gelderland.

KADER 11

Apeldoorn blijft zich inzetten om de toeristisch - recreatieve mogelijkheden ten behoeve van het platteland te benutten.

4.5 Marketing en info; het merk Veluwe

Be good and tell it!! De Veluwe heeft veel te bieden en kan haar positie in de toekomst vasthouden of zelfs versterken via het aanbieden van de juiste product - markt - combinaties. De marketing van het vakantiegebied Veluwe met logo e.d. dient professioneel en op regionaal niveau te gebeuren. Inmiddels lijkt er binnen het toeristisch veld en betrokken organisaties voldoende draagvlak om een dergelijke lijn op korte termijn te effectueren. De gemeente Apeldoorn wil samen met de toeristische actoren in het volgende bereiken:

KADER 12

In 2004, moet er een daadkrachtige marketing voor het toeristisch product Veluwe tot stand komen in de vorm van één centraal marketingbureau. Zo nodig zal dit afgedwongen worden via oormerking binnen de huidige gemeentelijke VVV subsidie.

KADER 13

Realisatie van verdere professionalisering en regionalisering van de VVV naar het schaalniveau van de Veluwe (uiterlijk in 2006 één Veluwe - VVV) met behoud van 'lokale winkels'. Het marketingbureau Veluwe (kader 12) voert dan de marketing uit voor de Veluwe VVV.

4.6. Netwerk toerisme en recreatie

Er zijn zeer veel organisaties betrokken bij toerisme en recreatie en de ontwikkelingen zijn legio. Gelukkig is het tevens zo dat partijen elkaar in toenemende mate weten te vinden; de brochure 'agenda voor de toekomst' van GOBT, RGV, Recron, KvK en ANWB gezamenlijk is daar een goed voorbeeld van. Een toeristische gemeente als Apeldoorn heeft in dit krachtenveld een belangrijke rol; deze rol dient constructief, actief en samenbindend (Veluwe) te zijn. De gemeente Apeldoorn wil bestuurlijk en ambtelijk actief blijven bijdragen aan / participeren in netwerken als de Veluwecommissie, Veluwse gemeenten, ondernemersnetwerken en meewerken aan het uitvoeren van Veluwe 2010 en reconstructie. Ook zet Apeldoorn zich in voor de Ruimtelijke Visie Stedendriehoek waarbij mogelijke (intensievere) recreatieve ontwikkelingen een item zijn.

4.7. Toeristisch-recreatief medegebruik

Het aantal toeristisch - recreatieve dagtochten op de Veluwe per jaar is liefst zo'n 60 miljoen. Ook de eigen inwoners (en vanuit regio) vragen om recreatie dicht bij huis. Voor Apeldoorn geldt dat het uitgebreide aanbod voor de toerist zoals Veluwe, Bussloo, IJsselvallei, fietspaden, dagattracties en leisure (winkels, bioscoop, horeca, cultuur, zwembad e.d.) ook beschikbaar is voor de eigen inwoners. Zoeken naar dit toeristisch - recreatief medegebruik moet altijd leidraad zijn.

Door Apeldoorn wordt ingezet op goede routenetwerken in het buitengebied, wandel - en fietsroutes vanuit de stad naar buiten en vice versa, stedelijk uitloopgebied als Weteringse Broek, aantrekkelijke (dag)attracties en het stimuleren van een interessant leisuraanbod. Gezien de overlap met ander vastgesteld beleid en andere toeristische kaders in deze nota wordt hier geen apart kader verwoord.

4.8. Cultuur(historie) en stadsimago

De stad Apeldoorn is in de context van toerisme geen grote trekker, dit in tegenstelling tot de verblijfsrecreatie, de attracties en de Veluwe. Fysiek zijn stad en toerisme ook behoorlijk gescheiden; een bezoek van enkele uren aan de Apenheul bijvoorbeeld is lastig te combineren met een bezoek aan het stadscentrum. De waardering voor het winkelaanbod in het centrum van de stad is goed te noemen en de verblijfs-toeristen zijn een zeer belangrijke klantengroep voor het centrum van Apeldoorn. Deels is winkelen functioneel maar vrijetijdsbesteding in de vorm van 'funshoppen' is inmiddels een fenomeen van grote (economische) omvang. Een objectieve beschouwing van festivals en evenementen in Apeldoorn en omgeving leert dat het misschien nog niet continu bruist maar dat het toch regelmatig 'borrelt'. Er is een royaal en gevarieerd aanbod van evenementen en mede door het mooie weer in 2003 is er menig bezoekersrecord gesneuveld en was Apeldoorn goed in beeld via evenementen als 'VARA's vroege vogels', Nations in Bloom en de start van de profronde van Nederland (wielrennen). Een ambitie in de zin van enkele bovenregionale en/of aansprekende evenementen zou gecontinueerd moeten worden. Een actueel initiatief (cultuurvisie) is de haalbaarheidsstudie van de expositie voor tuin en landschapsarchitectuur, de Orangerie. De gemeente Apeldoorn stuurt, o.a. via de budgetsubsidie aan het VVV, en zal blijven

sturen in het bundelen van krachten bij de evenementen. Een evenementennota met deze doelstelling wordt begin 2004 opgesteld.

Onder impuls van het cultuurkwartier, het nieuwe Secureon, de ambitieuze (concept) cultuurvisie, Orpheus, evenementen / festivals, HBO en sterkere publiciteit zal er zonder enige twijfel meer 'dagrecreatie' en cultuurtoerisme (kansrijke trend!) in Apeldoorn gerealiseerd worden.

KADER 14

Naast de specifiek toeristische kanalen als het VVV dient in het algemene Apeldoornse communicatiebeleid dat in 2004 wordt ontwikkeld, gezocht te worden naar mogelijkheden om Apeldoorn ook als stad met toerisme, cultuur en evenementen onder de aandacht te brengen. Ondanks de terughoudende opstelling van de provincie Gelderland inzake de (gemotoriseerde) bevaarbaarheid van het Apeldoorns Kanaal heeft het kanaal (toeristische) potentie. Het kanaal is cultuurhistorisch van belang en kan dienen als vliegwiel voor nieuwe (toeristische) ontwikkelingen en plattelandsvernieuwing. Dit laatste geldt zeker ook voor (routes langs) de beken en sprengen.

KADER 15

Apeldoorn continueert de inspanningen ter benutting van de toeristische potentie van Apeldoorns Kanaal en beken en sprengen.